

Reacties consultatie Interpretatie artikelen 16 en 16b Wta

In het kort – In dit document zijn de negen reacties opgenomen die de AFM heeft ontvangen op de consultatie van de interpretatie artikelen 16 en 16b Wta en akkoord waren met de publicatie van hun reactie.

Inhoudsopgave

1.	Ontvangen reacties	3
1.1	mr. drs. A.P.M. Vissers RA	3
1.2	Ouwejan Consultancy	3
1.3	Valaston Netherlands B.V.	5
1.4	Moore DRV en Moore MKW	6
1.5	aaff	7
1.6	V&A accountants-adviseurs	9
1.7	Grant Thornton Accountants en Adviseurs B.V.	12
1.8	BDO Holding B.V.	19
1.9	NBA	21

1. Ontvangen reacties

In dit document zijn de negen reacties opgenomen die de AFM heeft ontvangen op de consultatie van de interpretatie artikelen 16 en 16b Wta en akkoord waren met de publicatie van hun reactie. De AFM heeft daarnaast vijf reacties ontvangen waarbij geen akkoord is gegeven voor de publicatie.

1.1 mr. drs. A.P.M. Vissers RA

Aan het bestuur van de Autoriteit Financiële Markten

Zienswijze Consultatie interpretatie artikelen 16 en 16b Wta

U heeft op uw website “marktpartijen” verzocht om te reageren op uw concept interpretatie artikelen 16 en 16b Wta. Uw concept interpretatie getuigt fundamenteel van een onjuiste rechtsopvatting aangezien u stelt dat de wetsgeschiedenis bepalend is Dat is niet het geval. Alleen het Unierecht is bepalend, zoals in de conclusie van Advocaat Generaal Widdershoven ECLI:NL:RVS:2017:3557 uiteengezet en in de daarop volgende jurisprudentie bevestigd. Het “interne toezichtsorgaan” uit de Wta dat bestuurstaken uitvoert terwijl het niet in meerderheid uit accountants bestaat, namelijk het toewijzen van een externe accountant aan een opdracht, is dan ook in strijd met het Unierecht en onrechtmatig. Ik heb u daar al eerder op gewezen. Ook uw registers zijn in strijd met het Unierecht aangezien daarin niet de aandeelhouders rechtspersonen genoemd worden maar de DGA’s van deze. De uitleg van art. 16 en 16b dient derhalve te geschieden op grond van art. 3 van Richtlijn 2006/43/EG, in het licht van de gehele richtlijn, het gehele Unierecht, en onder betrekking van alle taalversies. Voor zover een interpretatie nodig is ligt de bevoegdheid bij de (bestuurs) rechter en uiteindelijk bij het Hof van de Europese Unie, niet bij de AFM! Het is ook niet mogelijk beleidsregels op te stellen daar waar de AFM geen beleidsruimte is toegekend ,ook niet in de vorm van een “interpretatie” De Aanwijzingen voor de regelgeving stellen niet voor niets dat slechts AVV’s en beleidsregels zijn toegestaan, geen “soft law” zoals “interpretaties”. Deze concept interpretatie dient dan ook onmiddellijk ingetrokken te worden Ten overvloede voeg ik mijn eerdere artikel over de Wab en Wta toe “De slechtste wet van Nederland”.

met vriendelijke groeten

Alexander Vissers
Registeraccountant

Bijlage

Artikel: **Dus toch? Is de wet op het accountantsberoep de slechtste wet van Nederland?!**

1.2 Ouwejan Consultancy

Geachte heer, mevrouw,

Vanuit mijn rol als gedragsdeskundige voor professionals in de financiële sector, heb ik met instemming kennisgenomen van de concept-interpretatie van artikelen 16 en 16b Wta. De juridische kaders die u schetst om de onafhankelijke positie van de accountant te borgen ten opzichte van externe investeerders, zijn helder en noodzakelijk. Het is logisch dat u in deze interpretatie primair insteekt op de harde, juridische structuur en statuten.

Toch wil ik, vanuit wetenschappelijk oogpunt, een aanvulling voorstellen die uw interpretatie robuuster maakt in de weerbarstige praktijk.

Mijn stelling is dat ‘bepalende invloed’ en ‘dagelijks beleid’ juridisch weliswaar in statuten kunnen worden vastgelegd, maar dat deze begrippen in de realiteit betekenisloos zijn als de gedragsmatige context ontbreekt. Uit de gedragswetenschap weten we dat formele macht (stemrecht) teniet kan worden gedaan door informele druk, loyaliteitsconflicten en authority bias. Om te voorkomen dat de interpretatie slechts een papieren werkelijkheid borgt, adviseer ik om de gedragsmatige randvoorwaarden expliciet in de tekst op te nemen als onderdeel van de definities.

Hieronder doe ik twee concrete suggesties om de soft controls te verankeren in uw interpretatietekst:

Suggestie 1: Verrijk de uitleg van ‘Bepalende invloed’ (Hoofdstuk 3.2) In de huidige tekst staat: *“Accountants dienen dus bij uitoefening van het stemrecht een bepalende invloed te hebben in de accountantsorganisatie.”*

Ik stel voor om hieraan toe te voegen dat bepalende invloed meer omvat dan stemrecht alleen. Een toevoeging zou kunnen luiden:

“Van bepalende invloed is slechts sprake indien de accountant ook in materiële en psychologische zin vrij is om dit recht uit te oefenen, zonder dat financiële afhankelijkheid of informele hiërarchie deze vrijheid feitelijk inperkt. Constructies of culturen die leiden tot een ‘schaduwhiërarchie’ waarin de investeerder feitelijk stuurt, doen afbreuk aan deze bepalende invloed.”

Hiermee maakt u duidelijk dat psychologische onafhankelijkheid een voorwaarde is voor juridische invloed.

Suggestie 2: Expliciteer cultuur als onderdeel van ‘Dagelijks beleid’ (Hoofdstuk 3.1) U stelt: *“Alle besluiten die door hen worden genomen, worden geschaard onder het bepalen van het dagelijks beleid”.*

Het dagelijks beleid omvat ook de tone at the top en de bedrijfscultuur. Investeerders oefenen vaak invloed uit via impliciete sturing op targets en rendement, wat de cultuur direct raakt. Ik adviseer om expliciet te maken dat het bewaken van de kwaliteitsgerichte cultuur een exclusief domein van de accountant-bestuurder is. Een toevoeging zou kunnen zijn:

“Onder het dagelijks beleid valt expliciet ook het vormgeven en bewaken van de interne cultuur en gedragsnormen. Invloed van derden die de gerichtheid op kwaliteit en publiek belang in de cultuur ondermijnt, wordt beschouwd als een inbreuk op de bevoegdheid van de accountant.”

Conclusie: Een helder kader voor toezicht en organisatie

Het opnemen van deze gedragsmatige aspecten biedt evidente voordelen.

Ten eerste schept het voor de accountantsorganisaties een **helder toetsingskader**: zij weten dat ‘compliance’ niet stopt bij de notaris, maar dat zij proactief moeten investeren in hun weerbaarheid en cultuur om aan de norm te voldoen.

Ten tweede geeft het uw eigen **toetsingsproces** een duidelijker kader. U kunt preventief toetsen of de randvoorwaarden voor onafhankelijk gedrag aanwezig zijn, in plaats van achteraf vaststellen dat het misging.

Door de soft aspecten expliciet te benoemen, erkent u dat juridische structuren noodzakelijk zijn, maar dat ze alleen effectief zijn binnen een cultuur die onafhankelijkheid daadwerkelijk mogelijk maakt. Ik hoop dat deze suggesties u helpen om de brug te slaan tussen de letter van de wet en het gedrag van de professional.

Met vriendelijke groet,

Drs. E. (Ernest) C. Ouwejan
Gedragdeskundige voor professionals

1.3 Valaston Netherlands B.V.

Geachte heer/mevrouw,

Valaston Nederland dankt de Autoriteit Financiële Markten (AFM) hartelijk voor de gelegenheid te kunnen reageren op de consultatie inzake de toepassing van de artikelen 16 en 16b van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta).

Met dit schrijven bevestigen wij onze zienswijze. Wij onderschrijven de doelstellingen van de AFM, maar plaatsen kanttekeningen bij de gekozen vorm van nadere interpretatie.

1. Introductie Valaston

Valaston is een internationaal opererende boetiek accountantsorganisatie. Wij zijn gespecialiseerd in de niche van jaarrekeningcontroles voor beleggingsfondsen. Wij zijn fysiek aanwezig in jurisdicties met een hoge concentratie aan beleggingsfondsen, waaronder Ierland (hoofdkantoor), Singapore, Hong Kong, de Kaaimaneilanden en Nederland.

Wij hechten grote waarde aan transparantie en lokale verankering. In tegenstelling tot de gangbare praktijk van het 'Europees paspoort', kiezen wij er bewust voor in elke jurisdictie een separate audit licentie te voeren. Hiermee onderwerpen wij ons proactief aan het directe toezicht van lokale toezichthouders.

2. Context: Artikelen 16 en 16b Wta

Artikelen 16 en 16b van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) beogen de onafhankelijkheid en kwaliteit van wettelijke controles te waarborgen door verplicht te stellen dat dagelijks beleid van accountantsorganisaties in meerderheid gevoerd wordt door externe accountants (of daarmee gelijkgestelden).

3. Consultatie en ons bezwaar tegen nadere interpretatie

De AFM signaleert dat met de intrede van externe investeerders, niet zijnde accountants, een onderscheid ontstaat tussen formele en materiele uitvoering van stemrechten en dat sprake kan zijn van de implementatie van investeringsbeschermende maatregelen. Wij begrijpen uit de consultatie dat dit de grondslag is voor de AFM te kiezen voor een nadere interpretatie van de wettekst.

Als Valaston menen wij dat de wettekst helder is. Wij spreken ons daarom uit tegen het uitbrengen van interpretaties van wetteksten door toezichthouders. Hoewel losse interpretaties ogenschijnlijk onschuldig lijken en meer duidelijkheid beogen, menen wij dat het beoogde effect averechts uitwerkt. Het uitbrengen van interpretaties door verschillende Europese toezichthouders kan immers leiden tot een verscheidenheid aan uitleg van dezelfde Europese regelgeving. Op het moment dat de interpretatie van de wettekst ter discussie staat, lijkt voor ons de logische vervolgstap een aanpassing van de wettekst.

4. Conclusie

Valaston is van mening dat de huidige artikelen 16 en 16b Wta de toezichthouder voldoende ruimte bieden te handhaven wanneer (de geest van) de wet niet wordt nageleefd. Wij verzoeken de AFM daarom geen nadere duiding te publiceren, maar eventuele fundamentele tekortkomingen in de regelgeving op Europees niveau aan te kaarten.

Wij danken u voor de overweging van ons standpunt en zijn uiteraard bereid onze zienswijze nader toe te lichten. Ook hebben wij geen bezwaar dat u onze reactie publiceert met andere reacties.

1.4 Moore DRV en Moore MKW

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de uitnodiging aan de accountancysector om te reageren op de AFM-interpretatie van de Wta-artikelen 16 en 16b. Wij waarderen dat de AFM wil bijdragen aan een actuele, duidelijke en praktisch toepasbare duiding van deze bepalingen.

In algemene zin kunnen wij ons vinden in de door de AFM ingenomen zienswijze.

Het vertrouwen in het functioneren van de beroepsgroep is van wezenlijk belang voor accountants en accountantsorganisaties. Indien het publiek gerechtvaardigd vertrouwen in accountants ontbreekt, verliest het beroep zijn waarde. Dit is voor alle aandeelhouders, waaronder ook externe investeerders, een onwenselijke situatie. De belangen van accountantsorganisaties en investeerders lopen in dat opzicht parallel: het publiek belang dient steeds voorop te staan. De in de artikelen 16 en 16b Wta opgenomen meerderheidsvereisten borgen dat accountants een centrale en doorslaggevende positie innemen binnen de accountantsorganisatie.

Wij hebben de indruk dat de in punt 9 genoemde (“Investeringsbeschermende maatregelen”) als uitputtend zijn gepresenteerd. Naar onze mening bestaan er evenwel aanvullende investeringsbeschermende maatregelen die eveneens als basale en redelijke beschermingsmechanismen kunnen worden aangemerkt. Zonder afbreuk te willen doen aan de wettelijke positionering van accountants valt hierbij te denken aan bijvoorbeeld de toestemming tot het besluiten tot het ontslag van een substantieel aantal personeelsleden of toestemming voor het aangaan van leningen boven een vooraf vastgestelde drempel.

Naast het voorgaande hebben wij nog enkele redactionele en tekstuele opmerkingen:

- In de inleiding en in hoofdstuk 2 wordt gesproken over “dat accountants hun beroep onafhankelijk en met inachtneming van de **beroeps- en gedragsverplichting** kunnen uitvoeren”. In het algemeen wordt hiervoor de term “gedrags- en beroepsregels” gehanteerd. Wij adviseren derhalve deze passage aan te passen en te spreken van “dat accountants hun beroep onafhankelijk en met inachtneming van de **gedrags- en beroepsregels** kunnen uitvoeren”.
- Voorts constateren wij dat het tweede voorbeeld inzake het intern toezichtsorgaan een expliciete conclusie ontbeert waaruit blijkt dat de geschetste situatie in overeenstemming is met de bepalingen van de Wta.

Namens Moore DRV en Moore MKW
Patrick van Amelsvoort

1.5 aaff

Geachte heer, mevrouw,

Inleiding

Met deze brief reageert aaff op de door de Autoriteit Financiële Markten ("AFM") in januari 2026 gepubliceerde consultatie over de interpretatie van de artikelen 16 en 16b van de Wet toezicht accountantsorganisaties ('Wta').

Onze positie is helder: aaff steunt de strekking van de AFM-interpretatie. Externe investeerders, en in het bijzonder Private Equity-partijen, horen geen bepalende zeggenschap te krijgen binnen accountantsorganisaties. Het publieke belang van onafhankelijke en kwalitatief hoogwaardige wettelijke controles duldt op dit punt geen ambiguïteit.

Tegelijkertijd constateren wij dat de huidige wettekst onvoldoende is toegerust op de realiteit van PE-investeringen in de accountantssector. De Wta is geschreven met het oog op traditionele maatschaps- en partnershipmodellen. De governance-risico's die PE-constructies met zich meebrengen, zoals winstextractie via buitensporige dividenduitkeringen of het opzadelen van organisaties met schulden die de operationele slagkracht aantasten, worden door de artikelen 16 en 16b niet expliciet geadresseerd. In deze brief lichten wij toe waarom dat een probleem is en hoe wij menen dat de interpretatie kan worden versterkt.

Kern van de AFM-interpretatie

De AFM benadrukt in haar interpretatie dat accountants binnen de accountantsorganisatie te allen tijde een bepalende invloed moeten behouden, zowel op bestuursniveau als via stemrechten. De AFM hanteert daarbij het uitgangspunt dat alle bestuursbesluiten kwalificeren als besluiten omtrent het dagelijks beleid in de zin van artikel 16 Wta. Het volledige domein van bestuurlijke besluitvorming valt daarmee onder de vereiste accountantsdominantie.

Ten aanzien van artikel 16b Wta stelt de AFM dat stemrechten niet mogen worden uitgehouden door juridische of contractuele constructies, zoals het gebruik van tussenhoudsters, STAK-structuren of aandeelhoudersovereenkomsten. De AFM betreft bij haar beoordeling zowel statutaire regelingen als feitelijke afspraken. Goedkeuringsrechten voor derden, waaronder externe investeerders, acht de AFM in beginsel onverenigbaar met de vereiste bepalende invloed van accountants. Slechts voor een limitatief aantal basale beschermingsmaatregelen, zoals besluiten over fusie, faillissement, ontbinding en bepaalde statutenwijzigingen, acht de AFM instemmingsrechten aanvaardbaar.

Daarnaast benadrukt de AFM dat niet alleen formele zeggenschapsverhoudingen, maar ook materiele machtsverhoudingen doorslaggevend zijn. De AFM kijkt "door de structuur heen" om vast te stellen of accountants in de praktijk daadwerkelijk bepalende invloed uitoefenen.

Het probleem: wetgeving uit een ander tijdperk

De artikelen 16 en 16b Wta zijn geschreven in een tijd waarin de accountantssector nagenoeg uitsluitend bestond uit maatschappen en daarop gelijkende samenwerkingsverbanden. In die context was het logisch om governance-eisen te richten op stemverhoudingen, bestuursmeerderheid en zeggenschapsstructuren. De maatschap kende immers geen aandeelhouders, geen externe financiers en geen dividenduitkeringen aan derden. Zeggenschap en economisch belang lagen bij dezelfde personen: de maten.

Die werkelijkheid bestaat niet meer, althans, niet als enig model. De afgelopen jaren is binnen de Europese accountantssector een duidelijke toename zichtbaar van investeringen door Private Equity-partijen. Deze ontwikkeling wordt gedreven door schaalvergroting, regeldruk, noodzakelijke investeringen

in digitalisering en AI, en opvolgingsvraagstukken binnen traditionele partnerships. PE-partijen stappen daarbij in via groeps- of holdingstructuren, waarbij de auditpraktijk juridisch wordt afgescheiden.

Het fundamentele probleem is dat de Wta geen antwoord biedt op de specifieke risico's die deze nieuwe eigendomsmodellen met zich meebrengen. De wet adresseert zeggenschap, maar niet de financiële mechanismen waarmee PE-partijen waarde onttrekken aan organisaties. Twee voorbeelden illustreren dit scherp.

Ten eerste: dividenduitkeringen en winstextractie. Een PE-investeerder die via een holdingstructuur participeert, kan aandringen op het uitkeren van maximale winsten of dividenden. Formeel hoeft dit geen zeggenschapsbesluit te zijn dat onder artikel 16 valt. Het bestuur besluit immers zelf over winstbestemming. Maar wanneer de economische structuur zo is ingericht dat de organisatie onder druk staat om rendement te genereren voor externe aandeelhouders, tast dit de financiële weerbaarheid van de accountantsorganisatie aan. Investerings in kwaliteit, opleiding, en technologische vernieuwing worden dan het sluitstuk van de begroting in plaats van de kern.

Ten tweede: schuldfinanciering. Het is in PE-contexten gebruikelijk om overnames deels met vreemd vermogen te financieren, waarbij de schuldenlast wordt neergelegd bij de overgenomen onderneming. Wanneer een accountantsorganisatie wordt opgezaagd met aanzienlijke leningenverplichtingen, komt de winstgevendheid structureel onder druk. De rentelasten moeten worden opgebracht uit de operationele kasstroom, wat direct concurreert met investeringen in de kwaliteit van de controlepraktijk. De artikelen 16 en 16b Wta bieden tegen deze vorm van financiële uitholling geen bescherming, omdat het geen zeggenschapskwestie is in de klassieke zin van het woord.

De vraag is dan ook of de huidige artikelen het doel dat de AFM nastreeft, het borgen van kwaliteit en onafhankelijkheid, daadwerkelijk kunnen waarmaken in een wereld waarin PE een relevante factor is. Naar onze overtuiging is het antwoord: niet volledig. De interpretatie van de AFM is een noodzakelijke stap, maar de wetgever zal op termijn moeten bezien of het wettelijk instrumentarium toereikend is om ook financiële extractiemechanismen te adresseren.

Onze visie op de interpretatie

aaff onderschrijft de keuze van de AFM voor een strikte benadering. Wij delen de opvatting dat alle bestuursbesluiten onder de reikwijdte van artikel 16 Wta moeten vallen en dat goedkeuringsrechten voor derden niet mogen uitgroeien tot een feitelijk veto over de controlepraktijk. De keuze om door formele structuren heen te kijken naar materiele machtsverhoudingen achten wij juist en noodzakelijk.

Wij onderkennen dat er alternatieve, minder strikte interpretaties denkbaar zijn. Artikel 16 Wta zou beperkter kunnen worden gelezen, waarbij alleen besluiten die direct raken aan het kwaliteitsbeheersingssysteem onder "dagelijks beleid" vallen. Een besluit over IT-systemen of HR-beleid betreft in die lezing de bedrijfsvoering en niet de controlepraktijk. Wij begrijpen die redenering, maar achten haar onwenselijk. De grens tussen bedrijfsvoering en controlepraktijk is in de dagelijkse werkelijkheid vloeiend, en een beperkte lezing zou ruimte bieden voor precies het type constructies dat de AFM terecht wil voorkomen.

Dat Private Equity onder voorwaarden ook positieve effecten kan hebben, toegang tot kapitaal voor digitalisering, professionalisering, schaalvergroting, doet aan het voorgaande niet af. Die voordelen zijn reëel, maar kunnen ook op andere wijzen worden gerealiseerd, zonder dat de onafhankelijkheid van de accountantscontrole in het geding komt. Het coöperatieve model dat aaff hanteert is daar een voorbeeld van. De voordelen van PE rechtvaardigen niet dat de bescherming van het publieke belang wordt afgezwakt.

Inrichting binnen onze organisatie

aaff opereert als cooperatie met circa 2.100 medewerker-eigenaren, zonder externe investeerders. Onze auditpraktijk, gevoerd vanuit aaff Audit en Assurance B.V., is zodanig ingericht dat de bepalende invloed van accountants op elk niveau structureel is geborgd.

Een Audit STAK fungeert als enig aandeelhouder van de audit-BV, waarbij het bestuur van de STAK volledig door accountants wordt gevormd. Het bestuur van aaff Audit en Assurance B.V. bestaat uit een meerderheid van accountants. Het intern toezicht wordt onafhankelijk ingericht via een raad van commissarissen die eveneens in meerderheid uit accountants bestaat en via coöptatie wordt benoemd. Economische participatie door medewerkers verloopt via een afzonderlijke STAK-structuur, zonder invloed op governance of strategische besluitvorming.

Dit model bewijst dat de doelstellingen van de AFM-interpretatie volledig realiseerbaar zijn zonder externe investeerders. Kwaliteit, onafhankelijkheid en investeringscapaciteit kunnen hand in hand gaan binnen een coöperatief eigendomsmodel. Wij zeggen dit niet om andere modellen bij voorbaat uit te sluiten, maar om te onderstrepen dat het argument dat PE noodzakelijk zou zijn voor de toekomstbestendigheid van de sector niet opgaat.

Conclusie

aaff steunt de door de AFM gekozen lijn. De strikte interpretatie van de artikelen 16 en 16b Wta biedt een helder en werkbaar kader om ongewenste invloed van externe investeerders te voorkomen.

Tegelijkertijd vragen wij aandacht voor de beperkingen van het huidige wettelijke instrumentarium. De Wta is geschreven voor een sector van maatschappen, niet voor een sector waarin PE-partijen via holdingstructuren, schuldfinanciering en dividenduitkeringen invloed uitoefenen op de financiële gezondheid van accountantsorganisaties. De interpretatie van de AFM is een belangrijke stop, maar zal op termijn moeten worden ondersteund door wetgeving die ook deze financiële extractiemechanismen expliciet adresseert.

Wij zijn uiteraard bereid het bovenstaande nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
aaff Accountants en Advies B.V.

F.K.D. Tsang RA
Voorzitter raad van bestuur

1.6 V&A accountants-adviseurs

Geachte heer, mevrouw,

Graag maken wij gebruik van de gelegenheid om te reageren op het in de aanhef genoemde consultatiedocument.

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van het consultatiedocument en willen met onze reactie graag een bijdrage leveren aan het door u beoogde publiek belang.

V&A accountants adviseurs

Onze organisatie is een service organisatie die zich elke dag inzet om onze cliënten (accountantsorganisaties en accountantseenheden: hierna accountantsorganisaties) 'elke dag een beetje beter' te maken als het gaat om kwaliteit. Wij ondersteunen de kantoren met onze consultancydienstverlening (consultaties, opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordelingen, compliance ondersteuning e.d.) en met onze trainingen (zowel online trainingen als klassikaal).

U schrijft op pagina 3 van het consultatiedocument: *“Van accountantsorganisaties, en van accountants die zijn onderworpen aan beroepsregelgeving, mag gezien hun publieke rol verwacht worden dat zij een uitleg geven aan wetgeving, die recht doet aan de belangen die de wetgeving beoogt te beschermen”*. Onze ervaring is dat accountantsorganisaties doorgaans streven te voldoen aan deze wetgeving maar dat de interpretatie ervan soms als ‘lastig’ wordt ervaren. Vanuit onze dienstverlening voor deze kantoren onderschrijven wij derhalve het nut en de noodzaak van een nadere interpretatie van de artikelen 16 en 16b Wta. Vanuit onze ervaringen met vraagstukken die betrekking hebben op deze artikelen, hebben wij onderhavige reactie vormgegeven.

Inleidende opmerkingen

Op pagina 3 van het consultatiedocument schrijft u als één van de redenen voor de actualiteit van deze consultatie: *“In de afgelopen jaren hebben steeds meer accountantsorganisaties externe investeerders aangetrokken”*. Wij merken op dat bij het toetreden van externe investeerders in accountantsorganisaties – voor zover wij weten – telkens zorgvuldigheid wordt nagestreefd bij het toepassen van deze artikelen. Ook merken wij op dat niet alleen het toetreden

Deze vraagstukken kunnen dan ook niet losgezien worden van artikel 17 Wta: *“De formele of feitelijke zeggenschapsstructuur van de accountantsorganisatie vormt geen belemmering voor 1 het adequaat uitoefenen van het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde door de accountantsorganisatie”*.

In het consultatiedocument worden de drie vereisten aan beleidsbepalers niet allemaal even expliciet aan de orde gesteld. Dit terwijl de vereisten van vakbekwaamheid, deskundigheid en betrouwbaarheid niet zelden tot uitdagingen leiden.

U beoogt met uw interpretatie een handvat te bieden bij vraagstukken over de artikelen 16 en 16b Wta.

Wij zijn van mening dat – wil een dergelijk document in deze opzet slagen – het belangrijk is ook een nadere uitleg op te nemen over de drie genoemde vereisten aan beleidsbepalers alsook artikel 17 Wta te betrekken in het document. Nu krijgt artikel 17 Wta alleen op pagina 7 van het consultatiedocument kort aandacht zonder nadere interpretatie wat dan precies met ‘belemmeringen’ en ‘adequaat’ wordt bedoeld.

Tot slot zijn wij van mening dat een dergelijke interpretatie verrijkt kan worden met aandacht voor en voorbeelden van andere situaties dan het toetreden van investeerders in accountantsorganisaties.

Vakbekwaamheid

Op pagina 5 stelt u: *“Bij de bespreking in deze interpretatie van genoemde eisen, wordt korthedshalve de term “accountants” gebruikt voor ‘accountantsorganisaties, auditkantoren en natuurlijke personen die voldoen aan de krachtens artikel 25 Wta te stellen regels inzake vakbekwaamheid van externe accountants of regels die daaraan gelijkwaardig zijn”*.

Wij zijn van mening dat het gebruik van het woord ‘accountants’ waar de vakbekwaamheid wordt bedoeld, juist verwarring zaait in dit document. Regelmatig komt het voor dat bestuurswisselingen plaatsvinden of door fusies en overnames de bezetting op bestuursniveau van de accountantsorganisatie verandert. Het is dan zaak om telkens na te gaan of de bezetting nog dusdanig is dat de meerderheid niet zozeer uit accountants maar juist uit vakbekwame accountants bestaat.

Juist in situaties waarbij een vakbekwame accountant wordt opgevolgd door accountants zonder ervaring in en kennis van het wettelijke controledomein, kan de vakbekwaamheidseis betekenen dat niet langer wordt voldaan aan artikel 16 Wta. In lijn met bovengenoemde inleidende opmerkingen pleiten wij derhalve juist voor een expliciete vermelding van de vakbekwaamheidsvereisten die in de Wta zijn opgenomen.

Door de verwijzing in artikel 16 naar artikel 25 Wta wordt ten onrechte soms gedacht dat het zou moeten gaan om beleidsbepalers die als externe accountant fungeren. Kijkend naar bijvoorbeeld de eerdere publicaties bij totstandkoming van de Wta (hoofdstuk 3 van de Vergunningwijzer Wta) is dat geen vereiste. Tegelijkertijd voldoet het enkel zijn van ‘accountant’ ook niet.

Wij zijn van mening dat vakbekwaamheid van beleidsbepalers binnen accountantsorganisaties onder meer omvat: de aantoonbare combinatie van kennis, vaardigheden, ervaring en professioneel gedrag die noodzakelijk is om de organisatie zodanig te leiden dat de kwaliteit van wettelijke controles duurzaam is gewaarborgd. Wij pleiten derhalve voor een nadere interpretatie 2 ten aanzien van bijvoorbeeld de vereiste inhoudelijke kennis van wettelijke controles, de vereiste ervaring met auditpraktijk en het bijbehorende stelsel van kwaliteitsbeheersing- en bewaking en ten aanzien van vaardigheden.

Gehanteerde uitgangspunten en interpretatie

Op pagina 6 en 7 van het consultatiedocument schrijft u de uitgangspunten die u hanteert bij uw interpretatie van de artikelen 16 en 16b Wta. In hoofdstuk 4 schrijft u uw interpretatie. Wij kunnen ons vinden in deze uitgangspunten en interpretatie behoudens de volgende opmerkingen.

Verwijzing	Opmerking	Toelichting
In paragraaf 3.1 beschrijft u dat alle bestuursbesluiten vallen onder het dagelijks beleid en daarmee onder de verantwoordelijkheid van de beleidsbepalers	Voor ons is duidelijk dat alle beslissingen die behoren bij het kwaliteitsbeleid van de accountantsorganisatie behoren tot de verantwoordelijkheid van de beleidsbepalers, echter dat is minder ruim dan letterlijk <i>alle</i> beslissingen	Naar aard van de rol die beleidsbepalers hebben, i.e. namelijk het borgen van de kwaliteit van de accountantsorganisatie, zou het kwaliteitsbeleid het aandachtsgebied moeten zijn. Dit omvat onder meer het personeelsbeleid, commercieel beleid, integriteitsbeleid, ICT beleid, vaktechnisch beleid en communicatiebeleid. De vraag is echter of bijvoorbeeld ‘stand alone’ financiële, financieringsbeslissingen, en corporate governance beslissingen hiertoe ook behoren. In hoofdstuk 4.9 op pagina 9 lijkt u aan te geven dat dergelijke beslissingen wel bij anderen dan de beleidsbepalers mogen worden belegd. Indien deze interpretatie juist is, dient het woordje ‘ <i>alle</i> ’ te worden vervangen door ‘ <i>alle met betrekking tot het kwaliteitsbeleid</i> ’.
In paragraaf 3.1 staat “Ook de natuurlijke personen die formeel niet de positie van bestuurder bekleden, maar feitelijk de dagelijkse leiding hebben over de accountantsorganisatie, worden aangemerkt als beleidsbepaler”.	Wij zijn bekend met het begrip ‘feitelijk beleidsbepaler. Vanuit het toezicht begrijpen wij dat ook vergaderstructuren en bijvoorbeeld handelen en nalaten van medewerkers kunnen leiden tot het zijn van feitelijk beleidsbepaler. Het lijkt ons dan belangrijk hier juist in hoofdstuk 3 nader aandacht aan te schenken.	In accountantsorganisaties komt het regelmatig voor dat de formele beleidsbepalers met (andere) aandeelhouders overleggen voeren en komen tot beslissingen. Wanneer deze beslissingen dus mede genomen worden door deze andere aandeelhouders, zouden zij ook kwalificeren als beleidsbepalers, zonder dat dit beoogt wordt. Hierover lijkt nadere uitleg van belang voor de praktijk.

Voorbeelden

In hoofdstuk 5 geeft u in een aantal voorbeelden de toepassing weer van uw interpretatie van de Wta artikelen. Wij onderschrijven het nut van praktische voorbeelden. Gegeven onze eerdere opmerkingen in dit document bevelen wij aan deze voorbeelden uit te breiden, door bijvoorbeeld de volgende situaties daaraan toe te voegen.

- Een situatie waarin de aandeelhouders voor 50% uit accountants bestaan en voor 50% uit fiscalisten waarbij in de aandeelhoudersovereenkomst passages zijn opgenomen die maken dat de accountants beslissingen ten aanzien van de accountantsorganisatie mogen nemen. In een dergelijk voorbeeld zou ingegaan kunnen worden op het verschil tussen ‘accountant’ en ‘vakbekwame accountant’ en op het verschil tussen feitelijk beleidsbepalers en formele beleidsbepalers.
- Een situatie van een structuur waarin een STAK de certificaten houdt van aandelen in een audit vennootschap. In een dergelijk voorbeeld zou ingegaan kunnen worden op de verschillen in bevoegdheden tussen het STAK-bestuur en het bestuur van de auditvennootschap alsmede wat dit betekent voor wie als beleidsbepalers fungeren.

Wij danken u nogmaals voor de gelegenheid te kunnen reageren op het consultatiedocument en zijn graag bereid onze reactie verder toe te lichten. Ook wanneer er behoefte is aan een nadere uitwerking van onze opmerkingen, zijn wij graag daartoe bereid. Tot slot laten wij u bij deze weten dat onze consultatiereactie mag worden gepubliceerd.

1.7 Grant Thornton Accountants en Adviseurs B.V.

Geachte heer, mevrouw,

Graag reageren wij namens Grant Thornton Nederland op de consultatie van de Autoriteit Financiële Markten (“AFM”) met betrekking tot de door de AFM voorgestelde interpretatie van artikelen 16 en 16b van de Wet toezicht accountantsorganisaties (“Wta”).

Allereerst verwelkomen wij de inspanningen van de AFM om de toepassing van deze artikelen te verduidelijken. Wij herkennen het belang van duidelijkheid omtrent de toepassing van deze artikelen, zeker met het oog op de relevantie van deze artikelen in een tijd van toenemende aanwezigheid van externe investeerders in de markt van accountantsorganisaties. Graag delen wij in deze consultatiereactie enkele inzichten en verbetervoorstellen. Met deze consultatiereactie beogen wij een constructieve bijdrage te leveren aan een evenwichtige interpretatie van de regelgeving die praktisch werkbaar zal zijn voor de relevante stakeholders.

1. ALGEMENE INZICHTEN

Wij onderschrijven het belang van artikelen 16 en 16b van de Wta, die moeten waarborgen dat accountants¹ een centrale positie innemen binnen de accountantsorganisatie, zowel op bestuursniveau als op aandeelhoudersniveau en erkennen dat deze artikelen eraan bijdragen dat accountants verantwoordelijkheid kunnen nemen om te (blijven) handelen in het publiek belang. Wij onderschrijven ook de noodzaak dat een accountant zijn beroep onafhankelijk en met inachtneming van de beroeps- en gedragsverplichting moet kunnen (blijven) uitvoeren, ook in een (mogelijk) spanningsveld tussen de publieke kernfunctie van accountants enerzijds en commerciële doelstellingen van de accountantsorganisatie als onderneming anderzijds.

Wij herkennen dat in de afgelopen jaren steeds meer accountantsorganisaties in mindere of meerdere mate te maken hebben gekregen met externe investeerders, en dat deze aanwezigheid positieve en negatieve gevolgen kan hebben op eerdergenoemd spanningsveld.

Tegelijkertijd hechten wij er groot belang aan dat de interpretatie van de normen uit de artikelen 16 en 16b Wta blijft aansluiten bij de in deze artikelen geïmplementeerde Richtlijn 2006/43/EG en de Europese en Nederlandse wetsgeschiedenis. Wij zien namelijk enkele elementen in de geconsulteerde interpretatie van de AFM die niet in lijn zijn met de Richtlijn en de Nederlandse implementatiegeschiedenis daarvan.

¹ In deze reactie wordt aangesloten bij de terminologie in de voorgestelde interpretatie. Dat wil zeggen, korthedshalve wordt de term ‘accountants’ gebruikt voor ‘accountantsorganisaties, auditkantoren en natuurlijke personen die voldoen aan de krachtens artikel 25 Wta te stellen regels inzake vakbekwaamheid van externe accountants of aan regels die daaraan gelijkwaardig zijn’.

Daarom pleiten wij voor aanpassing van de voorgestelde interpretatie om te voorkomen dat deze leidt tot een inhoudelijke wijziging met een toenemende mate van rechtsonzekerheid voor accountantsorganisaties als gevolg, temeer nu de Richtlijn, Wta en de wetsgeschiedenis prevaleren boven de interpretatie van de AFM. De gevolgen van een dergelijke afwijking zijn des te groter voor internationale groepen van accountantsorganisaties, waarbij op basis van de voorschriften uit Richtlijn 2006/43/EG, zoals geïmplementeerd in de nationale wetgeving, is gekozen voor een uniforme structuur. In deze context willen wij ook graag benadrukken dat het primair het mandaat is van de (Europese) wetgever om een eventuele inhoudelijke wijziging van deze artikelen door te voeren.

Wij vragen de AFM dan ook om terughoudendheid te betrachten ten aanzien van een (te) ruime definitieve interpretatie van de normen uit artikelen 16 en 16b Wta die een inhoudelijke wijziging tot gevolg zou hebben. Via deze weg roepen wij de AFM dan ook op toe te werken naar een proportionele, evenwichtige en richtlijnconforme interpretatie die zodoende een laag risico kent op divergentie met de interpretatie in andere EU-lidstaten.

Tegen deze achtergrond, hebben wij hierna enkele meer specifieke inzichten en verbetervoorstellen opgenomen.

2. EU-BREDE IMPACT VAN DE INTERPRETATIE

Wij merken op dat – alhoewel artikelen 16 en 16b Wta een implementatie zijn van Richtlijn 2006/43/EG – de voorgestelde interpretatie niet naar deze Richtlijn verwijst en geen specifieke rekening houdt met accountantsorganisaties die onderdeel zijn van een internationale groepsstructuur. Gelet op de internationale groepsstructuren van bepaalde accountantsorganisaties, de (groeierende) aanwezigheid van (internationale) investeerders in de markt van accountantsorganisatie, alsmede mogelijke verdere toekomstige (grensoverschrijdende) consolidaties in die markt, achten wij het van belang dat de definitieve interpretatie past binnen de bredere Europese context en aansluit bij de interpretatie van toezichthouders in andere Europese lidstaten. Wij zien ruimte om de voorgestelde interpretatie op dit punt verder te verduidelijken om het risico weg te nemen c.q. te mitigeren dat de interpretatie van de AFM divergeert van de interpretatie van de lokale toezichthouders in andere EU-lidstaten. Dit zou immers kunnen leiden tot de onwenselijke situatie dat een structuur in de ene lidstaat in overeenstemming met (de lokale implementatie van) Richtlijn 2006/43/EG wordt bevonden en diezelfde structuur door de AFM als strijdig met de Wta wordt beoordeeld of vice versa.

Voorstel: Wij verzoeken de AFM in de definitieve interpretatie rekening te houden met grensoverschrijdende groepsstructuren waar bepaalde accountantsorganisaties onderdeel van uitmaken en dan met name groepsstructuren met accountantsorganisaties in meerdere lidstaten van de Europese Unie. Voorkomen moet worden dat de interpretatie leidt tot de onwenselijke situatie dat een structuur in de ene lidstaat in overeenstemming met (de lokale implementatie van) Richtlijn 2006/43/EG wordt bevonden en door de AFM als strijdig met de Wta wordt beoordeeld of vice versa.

3. SPECIFIEKE INZICHTEN

Tegen de achtergrond van bovenstaand voorstel van meer algemene aard, zien wij ook een meer concreet risico op divergentie van de interpretatie van de AFM met de interpretatie van andere toezichthouders op de volgende elementen.

3.1 Voorstel 1: Nuancering en verheldering van de interpretatie van het begrip “stemrechten”

Kern: Nuancering van de lezing dat de uitleg van de term “stemrechten” onafhankelijk is van de rechtsvorm

Wij ondersteunen de inspanningen van de AFM om de onduidelijkheid rondom artikel 16b Wta weg te nemen door enkele uitgangspunten te hanteren met betrekking tot de interpretatie van dat artikel.

Als eerste willen wij meegeven dat wij ervoor pleiten dat definitieve uitgangspunten op Europees niveau worden afgestemd om te voorkomen dat nationale toezichthouders andere uitgangspunten hanteren. Meer specifiek ten aanzien van de uitgangspunten zelf merken wij het volgende op.

Eén van de elementen die in de praktijk tot onduidelijkheid leidt is de uitleg van de term “stemrechten”. Wij volgen de door de AFM voorgestelde interpretatie dat artikel 16b Wta niet is toegesneden op één of meer specifieke rechtsvormen, maar op “accountantsorganisaties”, waarbij onder een “accountantsorganisatie” in de zin van de Wta wordt verstaan “een onderneming of instelling, dan wel een organisatie waarin zodanige ondernemingen of instellingen met elkaar zijn verbonden, die ten doel heeft het verrichten van wettelijke controles”. Wij onderschrijven de voorgestelde interpretatie dat hieronder niet alleen vennootschappen, maatschappen en eenmanszaken kunnen vallen, maar ook andere samenwerkingsverbanden.

Hoewel wij erkennen dat de Wta geen verdere definitie geeft van de term “stemrechten”, kunnen wij de redenering van de AFM dat de term “stemrechten” omwille van de verscheidenheid aan rechtsvormen niet alleen gebaseerd moet worden op stemrecht maar ook op invloed, of zeggenschap, niet volgen. Wij menen dat deze uitleg genuanceerd zou moeten worden in die zin dat de uitleg van de term “stemrechten” wel af kan hangen van de juridische rechtsvorm van de betreffende accountantsorganisatie, maar dat deze niet als “invloed” of “zeggenschap” zou moeten worden geïnterpreteerd.

Stemrecht en vergelijkbare rechten bij andere rechtsvormen

Vanuit juridisch oogpunt menen wij namelijk dat – om te komen tot de juiste interpretatie van het begrip “stemrecht”, en dus, om te bepalen wie de meerderheid van de stemrechten in de zin van artikel 16b Wta heeft – in eerste instantie moet worden gekeken naar de juridische rechtsvorm van de vergunninghoudende accountantsorganisatie. Indien de houder van de vergunning namelijk enkel de juridische rechtsvorm van een Nederlandse vennootschap heeft, zou voor de uitleg van de term “stemrechten” moeten worden aangesloten bij de stemrechten die verbonden zijn aan de aandelen in de zin van artikel 2:118 BW (ingeval van een naamloze vennootschap) en artikel 2:228 BW (ingeval van een besloten vennootschap) respectievelijk.² Op grond van die artikelen geldt namelijk dat alleen aandeelhouders van die vennootschappen “stemrecht” kunnen hebben. Wij menen dat een andere interpretatie van de term “stemrecht” ten aanzien van een vergunninghoudende naamloze vennootschap³ of besloten vennootschap in strijd is met het Nederlandse vennootschapsrecht.⁴ Wij willen de AFM daarom verzoeken de finale interpretatie op dit punt te nuanceren om strijdigheid met het Nederlandse vennootschapsrecht te voorkomen.

Wij volgen de voorgestelde interpretatie wel voor zover de accountantsorganisatie een andere rechtsvorm of organisatievorm heeft waarbij de stemrechten in die accountantsorganisatie niet (enkel) onderhevig zijn aan de regels van het (Nederlandse) vennootschapsrecht. Bijvoorbeeld een accountantsorganisatie in de vorm van een samenwerkingsverband (zoals een vennootschap onder firma⁵ of maatschap⁶) of een vergunninghoudende organisatie waarin verschillende ondernemingen met elkaar zijn verbonden. In die gevallen bestaan er geen “stemrechten” in de zin van het Nederlandse vennootschapsrecht, maar wordt de besluitvorming door de “stemrechthouders” anderszins geregeld.

² En in de zin van artikel 2:38 lid 1 van het Nederlandse Burgerlijk Wetboek ingeval van een accountants-organisatie in de vorm van een vereniging.

³ Of vereniging.

⁴ Immers, als bij de uitleg van het begrip “stemrecht” van een vergunninghoudende besloten vennootschap (of naamloze vennootschap) de argumentatie wordt gevolgd dat de uitleg van de term “stemrechten” niet alleen gebaseerd wordt op een stemrecht dat is verbonden aan het bezit van aandelen in een vennootschap (het vennootschapsrechtelijke stemrecht), impliceert dit dat anderen dan de aandeelhouders van de besloten vennootschap (of naamloze vennootschap) stemrechten zouden kunnen hebben. Op grond van artikel 2:118 BW (ingeval van een naamloze vennootschap) en artikel 2:228 BW (ingeval van een besloten vennootschap) is dat vennootschapsrechtelijk onmogelijk.

⁵ Artikel 16 van het Wetboek van Koophandel.

⁶ Artikel 7A:1655 Burgerlijk Wetboek.

Bijvoorbeeld in het geval van een vennootschap onder firma⁷ wordt de besluitvorming geregeerd door overeenkomsten tussen de betrokken partijen.

Zodoende dient het begrip “stemrechten” in die gevallen dan ook (deels) anders te worden uitgelegd. In die gevallen ondersteunen wij dan ook de lezing van de AFM dat de uitleg van de term “stemrechten” niet alleen gebaseerd kan zijn op een stemrecht dat is verbonden aan het bezit van aandelen, omdat artikel 16b Wta anders de facto accountantsorganisaties in een andere rechtsvorm dan een vennootschap zou uitsluiten.

In dat geval zal de uitleg van het begrip “stemrecht” dat kan worden uitgeoefend – afhankelijk van de specifieke omstandigheden en eigenschappen van de rechtsvorm – (mede) moeten worden gebaseerd op de uitoefening van aan stemrechten gelijkende rechten binnen de desbetreffende rechtsvorm of organisatievorm van de accountantsorganisatie.

Voorstel: Meer concreet stellen wij voor om in de definitieve interpretatie expliciet te verduidelijken hoe het begrip “stemrechten” zich verhoudt tot verschillende veelvoorkomende rechtsvormen, en dan met name de rechtsvormen waarin “stemrechten” reeds onderhevig zijn aan het Nederlandse vennootschapsrecht zoals besloten vennootschappen, naamloze vennootschappen, en verenigingen. Dit zal bijdragen aan een heldere en consistente toepassing van de regelgeving die in lijn is met het (Nederlandse) vennootschapsrecht. Wij hebben hieronder – na Voorstel 2 – een concreet verbetervoorstel opgenomen.

3.2 Voorstel 2: Afbakening van het begrip stemrecht ten opzichte van het begrip zeggenschap
Kern: Het “hebben van stemrecht” zou niet moeten worden geïnterpreteerd als het “kunnen uitoefenen van invloed” en het “hebben van de meerderheid van stemrechten” zou niet moeten worden geïnterpreteerd als het “hebben van bepalende invloed” nu “stemrecht” daarmee feitelijk wordt vervangen door “invloed” en “zeggenschap”

Wij ondersteunen de inspanningen van de AFM om enkele uitgangspunten te hanteren met betrekking tot de interpretatie van het element “meerderheid van stemrechten” in de zin van artikel 16b Wta. Tegelijkertijd hechten wij er belang aan dat de finale interpretatie van het begrip “stemrechten” aansluit bij de doelstellingen, achtergrond en wetsgeschiedenis van artikel 16b Wta en niet leidt tot divergentie met andere lidstaten van de Europese Unie.

Wij kunnen de voorgestelde interpretatie van de AFM niet volgen dat aangezien artikel 16b Wta ook van toepassing is op samenwerkingsverbanden anders dan een vennootschap, dit dient te leiden tot het interpreteren van “stemrecht” als het kunnen uitoefenen van invloed in de accountantsorganisatie. Hiermee is – plat geslagen – de kernredactie dat omdat artikel 16b Wta ook van toepassing is op accountantsorganisaties zonder stemrechten in vennootschapsrechtelijke zin, het begrip stemrechten voor alle accountantsorganisaties opgerekt moet worden tot ‘het kunnen uitoefenen van invloed’ – met inbegrip van accountantsorganisaties met de rechtsvorm van een vennootschap. Wij zien hier een risico op een doelredenering die niet strookt met de Europese en Nederlandse wetsgeschiedenis. De AFM lijkt hier namelijk niet slechts de Wta te willen verduidelijken dat de uitleg van het begrip “stemrecht” onafhankelijk van de rechtsvorm van toepassing is op verschillende vormen van samenwerkingsverbanden, zie hierboven, maar de Wta op te rekken door de term “stemrecht” in te vullen als het ware “invloed” of “zeggenschap”.

Artikel 16b Wta schrijft namelijk voor dat de meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie moet worden gehouden door accountants. Dit artikel verwerkt artikel 3(4)(b) van Richtlijn 2006/43/EG, hetgeen eveneens voorschrijft dat een meerderheid van de stemrechten in het bezit moet zijn van accountants. Dit zou dan ook moeten leiden tot de redactie dat aangezien artikel 16b Wta van toepassing is op elk samenwerkingsverband dat bedrijfsmatig wettelijke controles verricht

⁷ Artikel 15 van het Wetboek van Koophandel.

(lees: elke accountantsorganisatie), de meerderheid van stemrechten – ongeacht hoe dat samenwerkingsverband is vormgegeven – gehouden dient te worden door accountants.

Wij zien daarin geen grond om het begrip “stemrecht” te interpreteren als “invloed” of “zeggenschap”. In tegendeel, uit de Memorie van Toelichting op de implementatie van de Richtlijn volgt dat de Nederlandse wetgever destijds heeft overwogen om het begrip “stemrecht” te vervangen door “zeggenschap”, maar dat de wetgever niet aan die wens tegemoet is gekomen met het oog op de formulering in de Richtlijn.⁸ De Richtlijn stelt immers dat een meerderheid van de stemrechten in het bezit moet zijn van accountants. Met het oog op de wetsgeschiedenis menen wij dan ook dat terughoudend moet worden omgegaan met de interpretatie van het begrip “stemrechten”.

Het begrip “zeggenschap” (of “invloed”) is namelijk breder dan stemrecht. Het gaat daarbij – grofweg – om de invloed die iemand heeft op de besluitvorming binnen een organisatie. Een “stemrecht” (voting right) komt daarentegen doorgaans specifiek terug in nationaal vennootschapsrecht, althans in ieder geval in Nederland. Het is – grofweg – het vennootschapsrechtelijke recht om een stem uit te brengen bij besluitvorming door de houders van het vennootschapsrechtelijke stemrecht.

Bijvoorbeeld, in het geval van een besloten vennootschap hebben slechts aandeelhouders stemrecht, waarbij iedere aandeelhouder in beginsel één stem heeft (artikel 2:228 BW).

Wij zien een risico op rechtsonzekerheid en divergentie met andere Europese landen nu uit de voorgestelde interpretatie volgt dat het hebben van “stemrecht” dient te leiden tot het kunnen uitoefenen van “invloed”, waarbij de “meerderheid van de stemrechten” bij de uitoefening daarvan “een bepalende invloed dienen te hebben”. Wij zien hier een risico op strijdigheid ten opzichte van de wetsgeschiedenis, nu hiermee het begrip “stemrecht” zodanig wordt opgerekt c.q. uitgelegd dat deze gelijk getrokken wordt met “invloed” en “zeggenschap”. Dit is expliciet niet de bedoeling geweest van de Nederlandse wetgever.

Deze interpretatie van het begrip “stemrechten” sluit ook niet aan bij de Europese wetsgeschiedenis. Een door het Europees Parlement op 1 juli 2005 voorgesteld amendement van artikel 3(4)(b) van Richtlijn 2006/43/EG om dat artikel uit te breiden met de passage dat “wat de resterende minderheidsstemrechten betreft, een potentieel tot het uitoefenen van stemrechten bevoegde persoon alleen aanvaardbaar is als deze geen oneigenlijke invloed uitoefent of lijkt uit te oefenen op het professionele optreden en de onafhankelijkheid van het accountantskantoor” heeft de uiteindelijke richtlijn niet gehaald.⁹ Een en ander bevestigt dat bij de uitleg van artikel 16b Wta niet moet worden aangesloten of gekeken naar de (ruimere) term “invloed” of “zeggenschap”, maar dat moet worden aangesloten bij de (nauwere) term “stemrechten”.

Aansluiting bij het doel van artikel 16b Wta

Met het oog op de wetsgeschiedenis stellen wij daarom voor dat in de finale interpretatie wordt aangesloten bij het begrip “stemrechten”. Daarbij stellen wij concreet voor om bij de toelichting aan te sluiten bij de kerngedachte achter artikel 16b Wta, namelijk dat de meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie moet worden gehouden teneinde de onafhankelijkheid en vakbekwaamheid (“kwaliteit”) van accountants te (kunnen) waarborgen.

Tegen deze achtergrond zou het uitgangspunt in onze ogen moeten zijn dat de meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie niet alleen formeel maar ook feitelijk door accountants moet worden gehouden. Dit voorkomt het ontstaan van de met de kerngedachte achter artikel 16b Wta onverenigbare situatie dat – zelfs als formeel wordt voldaan aan artikel 16b Wta – accountants niet

⁸ Kamerstukken 31 270 nr. 3.

⁹ Europees Parlement, 1 juli 2005, verslag over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de wettelijke accountantscontrole van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen en tot wijziging van de Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad (COM(2004)0177 – C6-0005/2004 – 2004/0065(COD)).

langer feitelijk de meerderheid van stemmen zouden houden en de onafhankelijkheid en vakbekwaamheid niet langer gewaarborgd is. Accountants dienen daarmee dus altijd formeel de meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie te houden en die stemrechten ook feitelijk in meerderheid te kunnen uitoefenen.

Voorstel: Wij stellen voor om in de finale interpretatie van artikel 16b Wta uit te gaan van een principiële benadering in overeenstemming met de interpretatie van de wetgever zoals verwoord in de wetgeschiedenis. Wij stellen voor om de finale interpretatie zo aan te passen dat de meerderheid van stemrechten in de zin van artikel 16b Wta feitelijk en formeel door accountants dient te worden gehouden. Wij menen dat dit voorstel in overeenstemming is met de wettekst en het vennootschapsrecht, dit rechtszekerheid biedt en tegelijkertijd aansluit bij de onderliggende doelstellingen van de Wta en Richtlijn 2006/43/EG. Wij stellen concreet voor deze paragraaf als volgt aan te passen:

“3.2 Meerderheid stemrecht

Uitleg van de term “stemrechten” kan afhangen van de rechtsvorm

Artikel 16b Wta is niet toegesneden op één of meer specifieke rechtsvormen, maar op accountantsorganisaties. Onder ‘accountantsorganisatie’ wordt in de Wta verstaan een onderneming of instelling, dan wel een organisatie waarin zodanige ondernemingen of instellingen met elkaar zijn verbonden, die ten doel heeft het verrichten van wettelijke controles. Hieronder kunnen vennootschappen, maatschappen, of eenmanszaken vallen, maar ook andere samenwerkingsverbanden.

Voor de uitleg van de term “stemrechten” dient mede gekeken te worden naar de rechtsvorm c.q. organisatievorm van de accountantsorganisatie. Bijvoorbeeld, ingeval een accountantsorganisatie enkel de rechtsvorm heeft van een Nederlandse besloten vennootschap of een Nederlandse naamloze vennootschap, wordt voor de uitleg van de term “stemrechten” aangesloten bij het Nederlandse vennootschapsrecht, waarbij slechts aandeelhouders stemrecht kunnen hebben.

Nu een accountantsorganisatie ook andere (rechts)vormen kan aannemen dan (enkel) een vennootschap wordt de uitleg van de term stemrechten in die gevallen niet (alleen) gebaseerd op een stemrecht dat is verbonden aan het bezit van aandelen. Indien de accountantsorganisatie een andere (rechts)vorm dan een vennootschap heeft (bijvoorbeeld een vennootschap onder firma of een maatschap of een organisatie waarin die met elkaar zijn verbonden) kan de uitleg ook zien op stemrecht (of een daarmee vergelijkbaar recht) dat door houders van een stemrecht kan worden uitgeoefend in een ander orgaan van de accountantsorganisatie.

De meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie moeten formeel en feitelijk door accountants worden gehouden.

Artikel 16b Wta schrijft voor dat de meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie gehouden moeten worden door accountants. De gedachte achter dit artikel is dat de onafhankelijkheid en vakbekwaamheid van accountants gewaarborgd dienen te zijn. Tegen deze achtergrond zal de meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie dus niet alleen formeel maar ook feitelijk door accountants moeten worden gehouden. Hiermee wordt gewaarborgd dat – zelfs als formeel wordt voldaan aan artikel 16b Wta – er niet alsnog een situatie kan ontstaan waarbij het in meerderheid houden van de stemrechten door accountants feitelijk onverenigbaar is met de achterliggende doelstelling van artikel 16b Wta. Accountants dienen daarmee dus altijd de meerderheid van de stemrechten in een accountantsorganisatie te houden en die stemrechten ook feitelijk in meerderheid te kunnen uitoefenen.

Zowel de formele als materiële structuur dienen geen afbreuk te doen aan de meerderheid van de stemrechten die gehouden wordt door accountants

Vanuit het perspectief dat de meerderheid van de stemrechten in de accountantsorganisatie door accountants formeel en feitelijk moet worden gehouden, vallen afspraken ten aanzien van de uitoefening van die stemrechten in de accountantsorganisatie ook onder het toepassingsbereik van artikel 16b Wta.

Hierbij gaat het niet alleen om de formele toekenning van stemrechten (bijvoorbeeld via statuten), maar ook de materiële invulling van die stemrechten (bijvoorbeeld via stemovereenkomsten). Het is in beginsel niet toegestaan om het aan de Accountants toegekende stemrecht te beperken via formele of informele constructies, indien dit er toe leidt dat de meerderheid van de stemrechten feitelijk niet meer door Accountants wordt gehouden.

Stemrechten in de accountantsorganisatie zien op alle besluiten die doorgaans genomen mogen worden door houders van stemrecht in de accountantsorganisatie

De verplichting in artikel 16b Wta dat stemrechten in meerderheid door Accountants worden gehouden is algemeen geformuleerd ten aanzien van besluiten. De eis dat stemrechten niet alleen formeel maar ook feitelijk in meerderheid door accountants moeten worden gehouden ziet dan ook op alle besluiten die doorgaans genomen mogen worden door de houders van stemrecht in de accountantsorganisatie (bijvoorbeeld een besluit tot benoeming van een bestuurder door aandeelhouders in een besloten vennootschap). Dergelijke besluiten mogen dus niet op formele of materiële wijze aan het meerderheidsvereiste van artikel 16b Wta worden onttrokken.

De stemrechten kunnen middellijk en onmiddellijk worden gehouden

Accountants kunnen stemrechten middellijk houden. In dit soort situaties speelt de vraag welke personen uiteindelijk het stemrecht houden in de accountantsorganisatie. Hiervoor dient door de structuur heen gekeken te worden naar de uiteindelijke persoon die middellijk stemrechten houdt in de accountantsorganisatie. In accountantsorganisaties dienen, binnen de groep van personen die de uiteindelijke stemrechten houden, Accountants feitelijk en formeel de meerderheid van de stemrechten te houden.”

4. INVESTERINGSBESCHERMENDE MAATREGELEN

Wij ondersteunen en erkennen de noodzaak om de onafhankelijkheid en vakbekwaamheid (“kwaliteit”) van accountants te waarborgen. Wij ondersteunen ook dat aan de belangen van onafhankelijkheid en vakbekwaamheid voorrang dient te worden gegeven. Tegelijkertijd zien wij in dat voor derden die investeringen wensen te doen in accountantsorganisaties het te risicovol zal zijn als de investering niet in enige mate kan worden beschermd.

Wij verwelkomen de erkenning van de AFM dat ruimte dient te worden geboden aan maatregelen ter bescherming van investeringen in accountantsorganisaties door niet-accountants.

Tegelijkertijd zien wij ruimte voor verbetering in de interpretatie ten aanzien van de investeringsbeschermende maatregelen en pleiten wij ervoor dat voorkomen wordt dat er slechts sprake is van een expliciete en limitatieve lijst van investeringsbeschermende maatregelen. Wij zien geen grondslag om in de interpretatie uit te gaan van een limitatieve lijst van investeringsbeschermende maatregelen en zien een risico van willekeur wanneer – bijvoorbeeld – een goedkeuringsrecht van een aandeelhouder bij het toestaan van andere aandeelhouders wél is toegestaan, maar een goedkeuringsrecht bij, bijvoorbeeld, het aangaan van een zeer significante lening niet, terwijl beide maatregelen een grote impact kunnen hebben op de investeerder en beide niet noodzakelijkerwijs de Wta-doelstellingen van onafhankelijkheid en vakbekwaamheid (“kwaliteit”) van accountants doorkruisen.

Wij pleiten daarom voor een meer principiële benadering die aansluit bij de doelstellingen van artikel 16b Wta, namelijk dat de onafhankelijkheid en vakbekwaamheid (“kwaliteit”) van de accountantsorganisatie gewaarborgd dienen te zijn. Wij pleiten daarom voor een principiële benadering waarbij basale en in de praktijk gebruikelijke investeringsbeschermende maatregelen aan de aandeelhouder toekomen, mits deze de belangen van de onafhankelijkheid en vakbekwaamheid van accountants niet doorkruisen. Dit zou accountantsorganisaties de mogelijkheid bieden om, met behoud van de kernwaarden onafhankelijkheid en vakbekwaamheid van de Wta passende beschermingsmechanismen met (potentiële) investeerders overeen te komen.

Voorstel: Wij stellen voor om een meer principiële benadering te hanteren ten aanzien van de lijst van investeringsbeschermende maatregelen. Wij menen dat de Wta dit toelaat, dit rechtszekerheid biedt en tegelijkertijd ruimte biedt voor maatwerk.

Wij stellen concreet de volgende interpretatie voor:

“9. Tegen de achtergrond van de noodzaak van beschermende maatregelen voor de investeerder enerzijds en het voorkomen van een belemmering voor het adequaat uitoefenen van het toezicht op de naleving van de artikelen 16 en 16b Wta anderzijds, kunnen investeerders verlangen dat basale besluiten die een materiële impact op de investering hebben en die niet de belangen van onafhankelijkheid en vakbekwaamheid van accountants doorkruisen onderhevig zijn aan haar goedkeuring.

Voorbeelden van dergelijke basale besluiten zijn:

- a. de ontbinding van de accountantsorganisatie;
- b. de faillissement aanvraag van de accountantsorganisatie;
- c. de juridische fusie van de accountantsorganisatie;
- d. de juridische splitsing van de accountantsorganisatie;
- e. de omzetting van de accountantsorganisatie;
- f. het toestaan van andere aandeelhouders in de accountantsorganisatie;
- g. het aangaan van een lening die meer dan [30] procent van het balanstotaal van de accountantsorganisatie behelst;
- h. het uitbreiden van de kernactiviteit van de accountantsorganisatie met nieuwe kernactiviteiten;
- i. het verkopen van meer dan [30] procent van de activa van de accountantsorganisatie;
- j. dividenduitkeringen aan aandeelhouders;
- k. het aangaan of beëindigen van een samenwerkingsovereenkomst met een derde waarbij de samenwerkingsovereenkomst een waarde vertegenwoordigt van meer dan [30] procent van het balanstotaal van de accountantsorganisatie;
- l. het wijzigen van de statuten van de accountantsorganisatie, voor zover een dergelijke wijziging afbreuk doet aan toestemmingsvereisten hiervoor genoemd onder punten a tot en met k.

Deze lijst is niet bedoeld als een limitatieve opsomming van besluiten.

Wij hopen dat onze opmerkingen en vragen een waardevolle bijdrage leveren aan de verdere uitwerking van deze interpretatie. Graag staan wij open voor verdere discussie of toelichting.

Met vriendelijke groet,
Grant Thornton Accountants en Adviseurs B.V.
T. Bulder-van Blitterswijk MSc RA
Compliance Officer Grant Thornton

1.8 BDO Holding B.V.

Geachte dames en heren,

BDO dankt de AFM voor de uitnodiging om te reageren op het consultatiedocument Interpretatie artikelen 16 en 16b Wta. Wij vinden het een belangrijk onderwerp, nu de inrichting van governance en eigendomsstructuren binnen accountantsorganisaties direct raakt aan het publieke belang, de kwaliteit van wettelijke controles en het vertrouwen in de beroepsgroep.

Wij waarderen dat de AFM, mede gelet op de komst van nieuwe marktpartijen en de duidelijk waarneembare marktconsolidatie, transparantie biedt over haar beoogde toezicht- en handhavingskader. Dit draagt bij aan een gelijk speelveld en aan voorspelbaarheid binnen de sector.

Kernprincipes volgens BDO

Voor BDO zijn in deze context drie uitgangspunten leidend:

1. Een daadwerkelijk gelijk speelveld voor alle vergunninghoudende accountantsorganisaties.
2. Publiek belang en kwaliteit als centrale drijfveren voor governance en toezichtkaders.
3. Toezichtbeleid dat specifiek gericht is op de onafhankelijkheid van de beroepsuitoefening en op naleving van beroepsregelgeving, zoals beoogd in de artikelen 16 en 16b Wta.

Reikwijdte en proportionaliteit van de interpretatie

BDO herkent deze uitgangspunten in de toelichting op de voorgestelde interpretatie. Tegelijkertijd lijkt de interpretatie in de uitwerking op onderdelen nogal verstrekkend en absoluut geformuleerd. De voorgestelde interpretatie lijkt in bepaalde opzichten ook verder te reiken dan het doel van de betreffende wetsartikelen, zoals ook door de AFM samengevat: waarborgen dat accountants hun beroep onafhankelijk en met inachtneming van de beroeps- en gedragsverplichting kunnen uitvoeren.

Wij verwijzen in dit kader onder meer naar:

- Paragraaf 3.1, alle bestuursbesluiten vallen onder dagelijks beleid.
- Paragraaf 3.2 en 4.1–4.4, waarin meerderheid van stemrechten wordt uitgelegd als bepalende invloed en waarin wordt uitgewerkt dat bepalende invloed van accountants op alle besluiten moet gelden en niet mag worden beperkt door goedkeuringsrechten of gekwalificeerde meerderheden.
- Paragraaf 4.8, waarin gekwalificeerde meerderheden e.d. slechts zeer beperkt toelaatbaar worden geacht.
- Paragraaf 4.9, waarin de uitzonderingen voor basale investeringsbeschermende maatregelen zeer restrictief zijn omschreven

BDO onderkent het belang van deze uitgangspunten. Tegelijkertijd is van belang dat niet alle besluiten binnen een accountantsorganisatie impact hebben op de autonomie van de beroepsuitoefening of op naleving van beroeps- en gedragsregels. Dat geldt zowel voor besluiten op managementniveau (art. 16) als besluiten op aandeelhoudersniveau (art. 16b).

Ook is van belang dat reguliere governance instrumenten, zoals gekwalificeerde meerderheden of goedkeuringsrechten, in diverse contexten proportioneel en effectief kunnen zijn, zonder afbreuk te doen aan de bepalende positie van accountants op vaktechnische onderwerpen. De praktijk van de afgelopen jaren laat bovendien zien dat binnen accountantsorganisaties die onderdeel zijn van multidisciplinaire netwerken, dergelijke reguliere vennootschapsrechtelijke instrumenten goed kunnen samengaan met hoogwaardige controlekwaliteit en een stabiel publiek belang gericht functioneren.

BDO nodigt de AFM daarom uit om te bezien of de interpretatie meer ruimte kan laten voor proportionaliteit, met name waar het gaat om besluitcategorieën die géén directe invloed hebben op de beroepsuitoefening.

Onzekerheid omtrent bestaande, door de AFM goedgekeurde governance structuren

Een belangrijk aandachtspunt voor BDO is dat het consultatiedocument geen inzicht biedt in de toepassing van de interpretatie op bestaande governance structuren van accountantsorganisaties die in het verleden met instemming of goedkeuring van de AFM tot stand zijn gekomen en sindsdien goed functioneren.

Denk daarbij onder meer aan multidisciplinaire netwerken waarvan ook een accountantsorganisatie deel uitmaakt en die bijvoorbeeld gebruik maken van (combinaties van) gekwalificeerde stemvereisten, gedifferentieerd stemrecht, goedkeuringsrechten, differentiatie tussen besluiten met en zonder impact op de beroepsuitoefening van accountants en/of gehele of beperkte overlapping tussen de besturen van de diverse netwerkonderdelen (personele unie). Alles zorgvuldig op maat gesneden om daarmee de accountantsorganisatie goed in staat te stellen om binnen een bepaalde groepsstructuur volledig te kunnen voldoen aan de beroepsregelgeving, waaronder artikelen 16 en 16b Wta.

Een strikt letterlijke toepassing van de voorgestelde interpretatie kan ertoe leiden dat deze bestaande structuren, die robuust, bewezen en door AFM geaccepteerd zijn, ineens niet meer zouden voldoen.

Dit roept vragen op over: (i) de betekenis van eerder toezicht en eerdere goedkeuringen, (ii) bestuursrechtelijke kaders (redelijkheid, proportionaliteit, etc.) bij toepassing ten aanzien van reeds goed functionerende governance modellen en (iii) de noodzaak van duidelijkheid over mogelijke overgangsregimes of een vorm van ‘grandfathering’.

BDO verzoekt de AFM om deze aspecten te adresseren in een definitieve interpretatie.

Handhaving: maatwerk en context zijn essentieel

BDO onderschrijft het belang van effectief toezicht, maar acht het van groot belang dat bij de handhaving ruimte blijft voor maatwerk, zeker voor governance- en groepsstructuren die jarenlang aantoonbaar goed hebben gefunctioneerd en waarin het publieke belang is geborgd. Elk governance model in een accountantsorganisatie kent zijn specifieke context; daarom is een praktisch, proportioneel en op het concrete geval afgestemde toepassing van beleidsregels noodzakelijk om het doel van de wet te bereiken: waarborgen dat accountants hun beroep onafhankelijk en met inachtneming van de beroeps- en gedragsverplichting kunnen uitvoeren.

BDO vraagt aandacht voor een dergelijke handhavingsaanpak en zou het toejuichen als de definitieve interpretatie een dergelijke aanpak ook duidelijk zou ondersteunen.

Afronding

BDO blijft graag in gesprek met de AFM over manieren om de interpretatie verder te verduidelijken. Wij zijn desgewenst graag bereid om voorbeelden te delen uit de praktijk en mee te denken over werkbare oplossingen.

BDO is akkoord met de publicatie van deze reactie en van persoonsgegevens opgenomen in deze reactie.

Dank voor de gelegenheid die ons geboden is om deze input te kunnen leveren.

Hoogachtend,
BDO Holding B.V.
namens deze
drs. M.M.G. Mans RA Head of Audit Lid Raad van Bestuur
E.H.B. Schrijver RA Chief Quality Officer Lid Raad van Bestuur

1.9 NBA

Geacht bestuur van de Autoriteit Financiële Markten,

Met deze brief reageren wij, het bestuur van de Koninklijke Nederlandse beroepsorganisatie van accountants (NBA), op de consultatie van de ‘Interpretatie artikelen 16 en 16b Wta’. Wij spreken onze waardering uit voor het werk dat is verricht bij het opstellen van het interpretatiedocument.

Inleiding

Wij herkennen de in de interpretatie beschreven spanning tussen de publieke kernfunctie van accountantsorganisaties (en accountantskantoren) en hun commerciële doelstellingen. De artikelen 16 en 16b van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) vormen het fundament onder de kwaliteit van de beroepsuitoefening en staan eraan in de weg dat deze lijdt onder commerciële doelstellingen. In deze artikelen wordt geregeld dat de zeggenschap met betrekking tot het dagelijkse beleid en de stemrechten op aandelen van een accountantsorganisatie in meerderheid bij accountants ligt.

Wij onderschrijven dan ook het belang van een heldere uitleg van artikelen 16 en 16b van de Wta ten volle. Te meer omdat de NBA vergelijkbare eisen stelt aan accountantskantoren¹⁰ en deze bepalingen gebaseerd zijn op artikelen 16 en 16b van de Wta. Wij kunnen ons vinden in de uitleg van de artikelen en verwachten dat de voorgestelde interpretatie bij draagt aan een actuele, duidelijke en praktisch toepasbare duiding van de artikelen 16 en 16b Wta. Wel vragen wij uw aandacht voor de uitleg van de goedkeuringsrechten, de in de interpretatie gegeven voorbeelden en feitelijke zeggenschap.

Interpretatie goedkeuringsrechten

In 4.4 tot en met 4.7 van de interpretatie worden de goedkeuringsrechten besproken. Het gaat daarbij om besluiten van stemrechtenhouders en bestuurders die afhankelijk worden gesteld van de goedkeuring van een derde. Naar onze mening kan in 4.5 en 4.6 van de interpretatie duidelijker worden benadrukt dat goedkeuringsrechten slechts in twee situaties geoorloofd zijn: wanneer deze worden uitgeoefend door een verplicht intern toezichtsorgaan of betrekking hebben op investeringsbeschermende maatregelen. Het zou daarbij helpen als de link met artikel 22a van de Wta al in 4.5 wordt gelegd en verduidelijkt wordt wat in 4.6 onder (ii) moet worden verstaan onder ‘personen die of andere organen waarvan de leden voldoen aan dezelfde onafhankelijkheidseisen zoals deze gelden voor leden van het verplichte interne toezichtsorgaan’. Verder wijzen wij erop dat niet is uitgewerkt of voor dergelijke onder (ii) bedoelde ‘personen en andere organen’ een vergelijkbare begrenzing van taken en bevoegdheden geldt als voor het verplichte interne toezichtsorgaan¹¹.

In 4.7 van de interpretatie wordt besproken dat het toekennen van goedkeuringsrechten of andere vormen van toekenning van bevoegdheden aan derden ertoe kan leiden dat deze derden daarmee feitelijk het dagelijks beleid van de accountantsorganisatie bepalen. Wij stellen voor om de tekst van 4.7 te verduidelijken en verder uit te werken. De eerste zin wekt de suggestie dat het dagelijks beleid door het toekennen van goedkeuringsrechten of andere bevoegdheden volledig kan worden ‘uitgehouden’. Wij achten een volledige uitholling niet wenselijk. Wij geven in overweging om naar analogie aan te sluiten bij artikel 22a, zevende lid, van de Wta. Bij een volledige ‘uitholling’ wordt het dagelijks beleid – naar onze mening – immers uitsluitend door de houders van de goedkeuringsrechten of andere bevoegdheden bepaald. In dat geval zou ook geen sprake meer zijn van medebeleidsbepalers die moeten worden ‘meegewogen in de vraag of voldaan wordt aan artikel 16 Wta’.

Voorbeelden

Wij merken op dat het in 5. gegeven voorbeeld met de titel ‘Goedkeuringrecht’ zeer complex is. Wij stellen voor om het voorbeeld te vereenvoudigen door een ruimere uitwerking van de casus, het gebruik van korte zinnen en duidelijke stappen in het juridische gedachtenproces.

Voorts merken wij op dat de voorbeelden met name betrekking hebben op bijzondere situaties en de toepassing van artikel 16b van de Wta. Wij geven in overweging om ook voorbeelden op te nemen over de uitleg van artikel 16 van de Wta en de in de praktijk vaak voorkomende situatie waarbij de private equity investeerder minder dan 50% van de stemrechten bezit, maar op andere wijze een bepalende invloed heeft binnen de accountantsorganisatie. Verder geven wij in overweging om een voorbeeld op te nemen over het middel lijk houden van stemrechten. In het voorbeeld zou dan verduidelijkt kunnen worden dat bij een kerstboomstructuur de zeggenschapsverhouding in de topholding doorslaggevend is.

Feitelijke zeggenschap

In de interpretatie wordt uitleg gegeven over de formele en de feitelijke zeggenschap in een accountantsorganisatie. Bij feitelijke zeggenschap gaat het om de situatie waarin een externe investeerder, zonder officiële (hoge) positie of groot eigendomsbelang, de organisatie aanstuurt¹². Bij de uitleg van de feitelijke zeggenschap wordt met name aandacht besteed aan de inhoud van de statuten en

¹⁰ Zie paragrafen 5 en 11 van Standaard voor kwaliteitsmanagement 3N.

¹¹ Zie artikel 22a, zevende lid, van de Wta.

¹² De externe investeerder oefent bijvoorbeeld doorslaggevende invloed uit op de strategie of dagelijkse leiding van de accountantsorganisatie, zonder dat dit direct voortvloeit uit formele aandelen of stemrechten.

aandeelhoudersovereenkomsten. Wij geven in overweging om in de interpretatie ook aandacht te besteden aan feitelijk gedrag. Wij denken dan met name aan besluitvorming die niet conform de formele zeggenschapsverhoudingen tot stand is gekomen.

Mochten er naar aanleiding van deze consultatiereactie nog vragen zijn, dan beantwoorden wij die graag. U kunt hiervoor contact opnemen met Jerry Brohm (j.brohm@nba.nl) of per telefoon (088-4960228).

Met vriendelijke groet,
Namens het Bestuur van de NBA,
B.M. de Jong-Muhren RA Msc, voorzitter
S.L. Visser, Plaatsvervangend voorzitter